

4.8.20. Latina

A) Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu:

Důležitost a význam studia latinského jazyka dokazuje nejen jeho několikasetletá tradice. I v dnešní době má tento doplňující vzdělávací obor výjimečné postavení, neboť reprezentuje evropské kulturní dědictví v nejširším kontextu, a tím prohlubuje pocit sounáležitosti s ostatními národy.

Tento doplňující vzdělávací obor umožňuje studentům díky širokému obsahu lepší orientaci při výběru jejich dalšího studijního zaměření.

Studium latinského jazyka přispívá k rozvoji logického myšlení, tříbí schopnost analýzy a syntézy zároveň. Latinsky jazyk má v humanitně orientovaném studiu podobnou funkci jako matematika ve studiu zaměřeném na přírodní vědy, protože obě disciplíny jsou vysoce abstraktní ve svých zákonitostech, a přitom konkrétní v aplikacích.

Latinský jazyk vhodně doplňuje studium jazyků nejen románských, kde je vztah zcela jasný, ale také studium angličtiny, ačkoli zde není souvislost patrná na první pohled. Většina víceslabičných anglických slov má totiž původ v latině, a tak znalost latinského slova může pomoci odstranit např. chyby v písemném projevu.

Neustálá konfrontace latiny s mateřským jazykem zdokonaluje vyjadřovací schopnosti. Studenti se učí používat slova cizího původu (pocházející z latiny) ve správném významu.

Předností tohoto doplňujícího vzdělávacího oboru je jeho interdisciplinární povaha. Latinský jazyk vede cíleně studenty k tomu, aby přenášeli své poznatky z jiných oblastí a své znalosti systematizovali. Přispívá k rozšiřování všeobecného kulturního rozhledu.

Studium latinského jazyka rozvíjí morálně-volní vlastnosti studentů. Zvládnutí latiny, byť na elementární úrovni, vyžaduje osobní disciplínu, píli a houževnatost. Studium vede žáky k osvojení si základních pracovních návyků a postupů, které jsou důležité pro další odborný i osobnostní růst.

Na naší škole je latina volitelnou vzdělávací aktivitou. Jedná se o předmět, který si studenti mohou zvolit v sextě jakožto základní kurz. V septimě je tento předmět vyučován jako rozšiřující a navazující kurz. Časová dotace tohoto předmětu je 2 hodiny týdně. Výuka probíhá v kmenové třídě.

Organizační formy a metody práce:

- frontální výuka
- výrazné čtení s porozuměním
- skupinová práce s textem
- samostatná práce s textem
- řízená diskuse
- promítání filmů

B) Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj kompetencí žáků:

1. Kompetence k učení

Učitel vede žáky k:

- organizaci a hodnocení vlastního učení
- doplňování a rozvíjení znalostí a dovedností
- používání odborné terminologie
- pevnému osvojení základů psané podoby jazyka
- orientaci v obsahu jednoduchého textu
- osvojení správných výslovnostních návyků

- důkladnější znalosti slovní zásoby mateřského jazyka, k přesnějšímu vyjadřování a větší stylistické obratnosti
- schopnosti morfologické a syntaktické jevy v jazyce nejen analyzovat, ale také pochopit jejich funkci, estetickou hodnotu a tyto zkušenosti následně aplikovat i v jiných jazykovědných oborech
- zájmu o společné kořeny evropské civilizace, k pochopení kontinuity jejího vývoje a hledání hlubších souvislostí mezi kulturami jednotlivých národů
- poznávání morálního hodnotového systému antické společnosti, k jeho srovnání s dneškem
- uvědomění si, že poznatky z jednotlivých oborů vzdělávání spolu souvisejí, navazují na sebe a vzájemně se doplňují
- poznání, že k ovládnutí jazyka (a kteréhokoli jiného oboru) i na základní úrovni jsou potřebné nejen vrozené dispozice, ale především píle, vůle učit se a osobní disciplína, což jsou vlastnosti a schopnosti, jejichž kvalitu může sám ovlivnit a rozvíjet

2. Kompetence k řešení problémů

Učitel vede žáky:

- využívání již získaných poznatků a vědomostí z jiných předmětů pro efektivnější orientaci v novém učivu
- uplatňování myšlenkových postupů (analýza, syntéza, dedukce, konkretizace..)

3. Kompetence komunikativní

Učitel vede žáky k:

- osvojení si správné základní techniky překladu textu, kterou pak aplikují při dalším jazykovém studiu
- aktivnímu čtení, porozumění textu a jeho interpretaci
- adekvátnímu vyjadřování a vystupování
- spolupráci s ostatními (doplnění, oprava, upřesnění, podpora sdělení..)

4. Kompetence sociální a personální

Učitel vede žáky k:

- uplatňování a kultivovanému využívání vlastních znalostí a dovedností v osobní i týmové práci
- spolupráci při řešení úkolů
- zodpovědnosti za vlastní práci
- respektování osobnosti druhých
- objektivnímu hodnocení a sebehodnocení

5. Kompetence občanské

Učitel vede žáky k:

- zodpovědnému přístupu v plnění povinností a úkolů
- toleranci ale i kritičnosti k názorům druhých
- zodpovědnému rozhodování v krizových situacích

6. Kompetence pracovní (kompetence k podnikavosti)

Učitel vede žáky k:

- srozumitelné formulaci myšlenek v ústním projevu
- spolupráci.

Prostředky:

samostatná práce, skupinová práce, referát, práce se slovníkem, rozbor textu, slovní hodnocení práce žáků–vyzdvížení kladů, upozornění na nedostatky

SEXTA - DOTACE: 2, VOLITELNÝ (VOLITELNÝ BLOK)

HLÁSKOSLOVÍ A MORFOLOGIE

výstupy	učivo
<p>ovládá latinskou výslovnost</p> <p>určuje druhy slov, jejich základní gramatické kategorie, používá odbornou jazykovou terminologii</p> <p>pracuje se základní gramatickou příručkou a v ní vyhledává další podrobnosti nebo zvláštnosti latinské morfologie</p> <p>ovládá v základních obrysech pravidelné tvary latinské deklinace a konjugace</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zvuková a grafická stránka latiny (výslovnost, písmo, abeceda, přízvuk) • lingvistická terminologie (deklinace, konjugace, substantivum, adjektivum, verbum, adverbium, singulár, plurál, maskulinum, femininum, neutrum, indikativ, imperativ, infinitiv, konjunktiv, prézens, futurum, imperfektum, perfektum, plusquamperfektum, aktivum, pasivum, pozitiv, komparativ, superlativ, nominativ, genitiv, dativ, akuzativ, vokativ, ablativ); vzhledem k češtině je student v souvislosti s ablativem informován i o pojmech lokál a instrumentál • 1. - 5. deklinace substantiv - adjektiva 1. a 2. deklinace, adjektiva 3. deklinace, stupňování adjektiv - frekventovaná zájmena osobní a přivlastňovací - číslovky základní a řadové (1 - 100) • 1. - 4. konjugace sloves v systému přítomném - nepravidelné sloveso "esse" - adverbia, jejich tvoření a stupňování - předložky
<p>přesahy do: ČJL (kvinta): Jazykověda</p>	

SYNTAX

výstupy	učivo
<p>překládá jednoduché latinské syntaktické struktury (polovětné vazby, věty jednoduché, souvětí)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • věta jednoduchá (oznamovací, přímé otázky, rozkazovací)

SLOVNÍ ZÁSoba A SLOVOTVORBA

výstupy	učivo
<p>užívá slovní zásobu asi 500 - 700 slov</p> <p>užívá základní principy tvorby latinských slov, zejména odvozování prefixy a sufixy</p> <p>vysvětlí běžně používaná přejatá slova a</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odvozování slov v latině pomocí prefixů a sufixů

slovní spojení latinského původu v češtině uvědomí si hlubší jazykové souvislosti a vliv latiny na moderní jazyky	
--	--

PRÁCE S LATINSKÝM TEXTEM

výstupy	učivo
přeloží se slovníkem jednoduchý krátký upravený nebo originální text interpretuje latinský text přiměřené obtížnosti v mateřském jazyce po obsahové stránce pracuje s běžně dostupným latinsko- českým slovníkem	<ul style="list-style-type: none"> • nácvik techniky překladu souvislého textu

HISTORICKÉ REÁLIE

výstupy	učivo
zná řeckou a římskou mytologii	<ul style="list-style-type: none"> • přehled řecké a římské mytologie
pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - RSP , SaS , MV , Ko , ŘPRD , SK	
přesahy do: D (prima): Starověké Řecko, D (prima): Starověký Řím	

SEPTIMA - DOTACE: 2, VOLITELNÝ (VOLITELNÝ BLOK)

HLÁSKOSLOVÍ A MORFOLOGIE

výstupy	učivo
určuje druhy slov, jejich základní gramatické kategorie, používá odbornou jazykovou terminologii pracuje se základní gramatickou příručkou a v ní vyhledává další podrobnosti nebo zvláštnosti latinské morfologie ovládá pravidelné tvary latinské deklinace a konjugace	<ul style="list-style-type: none"> • frekventovaná zájmena ukazovací, tázací a neurčitá • 1. - 4. konjugace sloves v systému perfektním a supinovém • deponentní a semideponentní slovesa
přesahy do: ČJL (kvinta): Jazykověda	

SYNTAX

výstupy	učivo
---------	-------

<p>překládá jednoduché latinské syntaktické struktury (polovětné vazby, věty jednoduché, souvětí)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vazba akuzativu s infinitivem • vazba nominativu s infinitivem • ablativ absolutní • běžnější typy vedlejších vět v základní a nekomplikované podobě (vedlejší věty účelové a snahové, z časových věty s "cum historicum" • pádová syntax - ablativ časový
--	--

SLOVNÍ ZÁSoba A SLOVOTVORBA

výstupy	učivo
<p>užívá slovní zásobu asi 1000 - 1500 slov užívá základní principy tvorby latinských slov, zejména odvozování prefixy a sufixy vysvětlí běžně používaná přejatá slova a slovní spojení latinského původu v češtině uvědomí si hlubší jazykové souvislosti a vliv latiny na moderní jazyky</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odvozování slov v latině pomocí prefixů a sufixů

PRÁCE S LATINSKÝM TEXTEM

výstupy	učivo
<p>přeloží se slovníkem jednoduchý krátký upravený nebo originální text interpretuje latinský text přiměřené obtížnosti v mateřském jazyce po stránce obsahové pracuje s běžně dostupným latinsko-českým slovníkem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nácvik techniky překladu souvislého textu

KULTURNĚ-HISTORICKÉ REÁLIE

výstupy	učivo
<p>uvede hlavní vývojové etapy římské literatury, autory a díla, která zásadně ovlivnila vývoj určitého literárního žánru</p>	<ul style="list-style-type: none"> • hlavní vývojové etapy římské literatury, významní autoři a díla • důležité historické mezníky vývoje antické společnosti
<p>pokrytí průřezových témat OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA - RSP , SaS , PL , MV , Ko , ŘPRD , SK</p>	
<p>přesahy do: ČJL (kvinta): Literatura</p>	